

**Ключові слова:** цілі, розвиток, сталий розвиток, стійкий розвиток, соціальний розвиток, волонтерство, засоби досягнення цілей сталого розвитку.

**Ключевые слова:** цели, развитие, устойчивое развитие, стойкое развитие, социальное развитие, волонтерство, средства достижения целей устойчивого развития.

**Key words:** goals, development, sustainable development, sustainable development, social development, volunteering, means to achieve sustainable development goals.

## **ХОДИРЄВА АНГЕЛІНА ВЯЧЕСЛАВІВНА**

*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
аспірант кафедри міжнародного та європейського права*

### **ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИВАТНОСТІ У ТРАСТОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ**

Заснування та функціонування трастів мають на меті розв'язати широке коло проблем. Водночас однією із найбільш актуальних постає питання приватності трастових правовідносин та їхніх учасників. Необхідно констатувати, що незважаючи на наявність значних наукових праць у сфері трастів, проблема дотримання балансу між збереженням приватності та її обмеженням у трастових правовідносинах залишається поза увагою науковців.

Право на приватність закріплено в ст. 12 Загальної декларації прав людини від 10.12.1948 року [1], яка встановлює, що ніхто не може зазнавати безпідставного втручання в його особисте та сімейне життя. Кожна людина має право на захист закону від такого втручання або таких посягань. Ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року [2] передбачено право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції. Також право на приватність закріплено Міжнародним пактом про громадянські та політичні права 16.12.1966 року [3]. Відповідно до ч. 1 ст. 17 вказаного пакту ніхто не повинен зазнавати свавільного чи незаконного втручання в його особисте і сімейне життя, свавільних чи незаконних посягань на недоторканність його житла або таємницю його кореспонденції чи незаконних посягань на його честь і репутацію. Згідно з ч. 2 ст. 17 вищезазначеного пакту кожна людина має право на захист закону від такого втручання чи таких посягань.

Гаазька конвенція про право, що застосовується до трастів, та їхнього визнання від 01.07.1985 року [4] є одним з основних міжнародно-правових актів, який регулює трастові правовідносини. Попри те, що Гаазька конвенція спрямована на вирішення найбільш важливих проблем, пов'язаних з визнанням трастів, питання приватності трастових правовідносин та їхніх учасників вказаною Конвенцією жодним чином не врегульовано.

30.05.2018 року Європейським Парламентом та Радою Європейського Союзу було прийнято Директиву 2018/843/ЄС про внесення змін до

Директиви 2015/849/ЄС про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму та про внесення змін до директив 2009/138/ЄС та 2013/36/ЄС скорочено П'ята Директива про боротьбу з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму (далі – Директива) [5]. Вказана Директива серед іншого передбачає рекомендації щодо реалізації механізму правового втручання з боку держав-членів та третіх осіб у приватність трасових правовідносин. Детальніше проаналізуємо окремі положення вищезазначеної Директиви.

Відповідно до ст. 2 Директиви задля вдосконалення існуючої превентивної бази та більш дієвої протидії фінансуванню тероризму передбачається вжити заходів для забезпечення більшої прозорості фінансових транзакцій, зокрема, трастів і правових утворень, що мають структуру чи функції, подібні до трастів («подібні правові утворення»). Вбачається, що таке втручання з боку державних органів матиме наслідком обмеження приватності трасових правовідносин.

З положень ст. 4 Директиви випливає, що трасти та подібні правові утворення в тому вигляді, у якому вони функціонують зараз, не є прозорими структурами. Вважаємо, що недоречно та некоректно говорити про необхідність більшої відкритості та прозорості, зокрема, приватних трастів, зважаючи на те, що приватні трасти створюються для досягнення приватності цілей.

Крім того, ст. 26 Директиви зазначає про необхідність взаємозв'язку реєстрів бенефіціарних власників трастів та подібних правових утворень держав-членів, зокрема, з метою забезпечення доступу до цієї інформації. З огляду на вищевикладене вбачається, що створення об'єднаних реєстрів трастів та подібних правових утворень також матиме наслідком втручання з боку третіх осіб, порушення права на повагу до приватного життя бенефіціарних власників та права на захист їхніх персональних даних

У ст. 28 Директиви передбачено, що державам-членам надається можливість відповідно до національного законодавства та правил захисту даних визначати рівень прозорості щодо трастів і подібних правових утворень, що не є співмірним до корпоративних та інших юридичних осіб. Необхідно зазначити, що траст, на відміну від приватного фонду, не є юридичною особою. У переважній більшості випадків державна реєстрація трастів не є обов'язковою. У зв'язку з цим держави-члени матимуть можливість для зловживання в питанні щодо визначення рівня прозорості трастів і подібних правових утворень.

До того ж, ст. 28 Директиви встановлює, що держави-члени зможуть надавати більш широкий доступ до інформації про бенефіціарних власників трастів та подібних правових утворень, якщо такий доступ є необхідним і пропорційним засобом із законною метою запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей чи фінансування тероризму. Ми погоджуємося з тим, що надання такого доступу повинне відповідати критеріям необхідності і пропорційності. Однак, зауважимо, що наявність вищевказаних критеріїв також не

виключає можливості необґрунтованого втручання в приватність трастових правовідносин та зловживання правами зі сторони держав-членів, порушення прав бенефіціарів.

При визначенні рівня прозорості інформації про бенефіціарних власників таких трастів чи подібних правових утворень держави-члени повинні належно враховувати захист фундаментальних прав осіб, зокрема, права на приватність та захист персональних даних (ст. 28 Директиви). Таке застереження, на нашу думку, є досить вдалим, проте воно не виключає можливості безпідставного порушення вищевказаних прав бенефіціарних власників у майбутньому.

Також відповідно до ст. 28 Директиви доступ до інформації про бенефіціарних власників трастів і подібних правових утворень надаватиметься будь-якій особі, яка може продемонструвати законний інтерес. Необхідно констатувати, що можливість такого доступу зі сторони третіх осіб призведе до суттєвого обмеження приватності та порушення конфіденційності трастових правовідносин.

Згідно зі ст. 29 Директиви доступ громадськості до інформації про бенефіціарне володіння сприятиме протидії зловживання трастами та подібними правовими утвореннями. Ми не можемо з цим погодитись і вважаємо, що доступ громадськості до такої інформації навпаки матиме негативний вплив на рівень довіри до трастів і подібних правових утворень, їхнього заснування та функціонування. Трасти та подібні правові утворення насамперед є ефективними та дієвими механізмами захисту та управління активами. Водночас одними з основних переваг таких механізмів є приватність та конфіденційність.

Відповідно до ст. 32 Директиви держави-члени повинні забезпечувати надання доступу до інформації про бенефіціарних власників у достатньо узгоджений та скоординований спосіб, шляхом встановлення чітких правил доступу для громадськості, з тим щоб треті особи на усій території Союзу могли встановити, хто є бенефіціарними власниками, зокрема, деяких типів трастів і подібних правових утворень. Ми погоджуємося з необхідністю встановлення чітких правил для доступу третіх осіб до конфіденційної інформації з метою можливого подальшого оскарження правомірності такого втручання та захисту прав та інтересів бенефіціарів.

Щодо втручання в трасти й подібні правові утворення ст. 34 Директиви зазначає про необхідність прагнення до справедливого балансу, зокрема, між загальним суспільним інтересом щодо запобігання відмиванню грошей та фінансуванню тероризму та фундаментальними правами суб'єктів даних. Необхідно зазначити, що з огляду на наявність різного правового регулювання трастів та подібних правових утворень, досягнути такий баланс інтересів, який був би прийнятним для всієї світової спільноти, буде дуже складно.

Згідно зі ст. 35 Директиви підвищена увага громадськості сприятиме запобіганню зловживанню юридичними особами та правовими утвореннями, включно з ухилянням від сплати податків. Необхідно зазначити, що заснування та функціонування трастів та подібних правових

утворень спрямовані саме на оптимізацію оподаткування в межах правового поля, а не на ухиляння від сплати податків.

Підсумовуючи вищевикладене, можемо констатувати наявність порушення балансу між обмеженням приватності трастів і подібних правових утворень з огляду на необхідність забезпечення громадської безпеки, пов'язаної з запобіганням відмивання грошей або фінансування тероризму, та збереженням приватності, як однієї з ключових переваг трастових правовідносин. Не зважаючи на складність забезпечення такого балансу в міжнародному праві, його необхідно досягнути шляхом врахування інтересів сторін трастових правовідносин та загального суспільного інтересу.

### **Список використаної літератури:**

1. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 року. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_015](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015)
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_004](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004)
3. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 16.12.1966 року. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_043](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
4. Гаазька конвенція про право, що застосовується до трастів, та їх визнання від 01.07.1985 року. URL: <https://assets.hcch.net/docs/8618ed48-e52f-4d5c-93c1-56d58a610cf5.pdf>
5. Директива Європейського Парламенту і Ради Європейського Союзу 2018/843/ЄС від 30.05.2018 року про внесення змін до Директиви 2015/849/ЄС про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму та про внесення змін до директив 2009/138/ЄС і 2013/36/ЄС. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984\\_010-18](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_010-18)

**Ключові слова:** траст, подібні до трастів правові утворення, трастові правовідносини, бенефіціар, прозорість, приватність, конфіденційність.

**Ключевые слова:** траст, подобные к трастам правовые образования, трастовые правоотношения, бенефициар, прозрачность, приватность, конфиденциальность.

**Key words:** trust, trust-like legal arrangements, trust legal relations, beneficiary, transparency, privacy, confidentiality.